

სადოქტორო პროგრამის სახელწოდება: ხელოვნებათმცოდნეობა / PhD Programme in Art History and Theory

სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელი: სრული პროფესორი ზაზა სხირტლაძე.

პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება

ა) აქტუალობა და მიზანი

უკვე რამდენიმე ათწლეულია, რაც ინტერდისციპლინარული ხასიათის სამეცნიერო მიმართულებათა შორის ხელოვნებათმცოდნეობა ერთ-ერთ კომპლექსურ, მრავლისმომცველ დარგად ჩამოყალიბდა. ამასთანავე, მუდმივად იცვლებოდა და ახლაც იცვლება მისი მეთოდოლოგიური საფუძვლებისადმი. ყოველივე ამის მიზეზი ისაა, რომ ხელოვნებათმცოდნეობა ტრადიციულთან ერთად მუდმივად განვითარებადი სამეცნიერო მიმართულებაა. მისი მიზანი - მხატვრული შემოქმედების კანონზომიერებებისა და თავისებურებების გაცნობიერება-წარმოჩენა წარსულისა და თანამედროვეობის შემოქმედებითი ასპექტების კვლევის ფართო კონტექსტს გულისხმობს.

თანამედროვე მსოფლიოში ინტერესი ხელოვნებათმცოდნეობისადმი მუდამ დიდი იყო, თუმცა ბოლო ათწლეულების მანძილზე იგი განსაკუთრებით გაიზარდა, რამდენადაც მხატვრული აზროვნების ზოგად ასპექტებთან ერთად მან სხვა უამრავი სფეროც მოიცვა. მსოფლიოს მრავალი სახელოვნებათმცოდნეო სკოლა კვლევის ინტერდისციპლინარულ მეთოდებს მიმართავს, რაც არა მხოლოდ ჰუმანიტარული, არამედ საბუნებისმეტყველო, სოციალური, ტექნიკური, და არაერთი სხვა დარგის მჭიდრო ურთიერთთანამშრომლობას გულისხმობს. სახელოვნებათმცოდნეო კვლევები საზოგადოების წარსულის, დღევანდლობისა და, რაც მთავარია, მომავალი განვითარების ყველა მეტ-ნაკლებად კარდინალური ასპექტისათვის უაღრესად აქტუალურია.

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, საუნივერსიტეტო წიაღში ხელოვნებათმცოდნე მკვლევართა მომზადების მნიშვნელობა სავსებით ნათელია. სწორედ ამიტომაც, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, მისი დაარსების დღიდან მოყოლებული, ხელოვნებათმცოდნეობა და მისი სადოქტორო პროგრამები (შემდგომში ასპირანტურა) მუდამ გაიზარებოდა ერთ-ერთი პრიორიტეტულ მიმართულებად. ასეთად რჩება იგი დღესაც, რადგან მას ზოგადკულტურულთან ერთად მას ეროვნული იდენტობისათვის არსებითი მნიშვნელობა გააჩნია – მიზანმიმართული კვლევები როგორც კულტურული მემკვიდრეობის, ისე თანამედროვეობის ასპექტებით მრავალმხრივ პასუხობს დღევანდლობის კარდინალური პრობლემებს.

თბილისის უნივერსიტეტში ხელოვნებათმცოდნეობის სწავლება ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის დონეზე დასავლური საუნივერსიტეტო განათლების პრაქტიკისა და გამოცდილების შეესაბამისადაა აგებული. წარმოდგენილი პროგრამის მიხედვით ასევეა გათვალისწინებული სწავლება დოქტორანტურაში. ხელოვნებათმცოდნეობა ერთ-ერთია იმ პრიორიტეტულ მიმართულებათაგან, რომლებშიც სწორედ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი შეძლებს წამყვანი პოზიციის დაკავებას რეგიონული და საერთაშორისო მასშტაბით. ამ ტენდენციის შემდგომი გაძლიერება გაფართოება უთუოდ შეუწყობს ხელს ერთი მხრივ საერთო პროცესებში საქართველოს თანამიმდევრულ და ყოველმხრივ გააზრებულ ინტეგრაციას, მეორე მხრივ კი ეროვნული კულტურული თვითმყოფადობის მთელი თავისი სიღრმითა და მრავლისმომცველობით შეცნობას, შენარჩუნებასა და წარმოჩენას.

დოქტორანტურა ხელოვნებათმცოდნეობაში მოიაზრება სამეცნიერო-პროფესიული მომზადების დამამთავრებელ, უმნიშვნელოვანეს საფეხურად, სასწავლო და სამეცნიერო კომპონენტების ერთობლიობად, რომლის საბოლოო მიზანი პროფესიული სამეცნიერო კადრების სრულყოფილი მომზადებაა.

წარმოდგენილი სადოქტორო პროგრამა მიზნად ისახავს სახელოვნებათმცოდნეო კვლევების პრიორიტეტული მიმართულებების გამოკვეთას და ამის საფუძველზე პროფესიული თვალსაზრისით სრულად ჩამოყალიბებული სპეციალისტების მომზადებას როგორც ქვეყნისა და რეგიონის მასშტაბით, ისე ზოგადი ხასიათის აქტუალური პრობლემების მეცნიერული კვლევისათვის; დარგში ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის დონეზე მიღებული ცოდნის გაღრმავებას, სახელოვნებათმცოდნეო სფეროს სხვადასხვა მიმართულებით სამეცნიერო-კვლევითი უნარებისა და მეთოდების ჩამოყალიბება-განვითარებას, სწავლების თანამედროვე მეთოდების დაუფლებას.

ხელოვნებათმცოდნეობის სადოქტორო პროგრამის კურსდამთავრებულს ექნება ფართო და ღრმა განათლება და პროფესიული ცოდნა მსოფლიო ხელოვნების მასშტაბით, ამასთანავე ექნება უნარი, პრაქტიკულად გამოიყენოს სამწლიანი მომზადების პროცესში დაგროვილი ცოდნა, კრიტიკულად გააანალიზოს სხვადასხვა ხასიათის ფაქტობრივი მონაცემები, მეთოდოლოგიის სწორი შერჩევით შემოქმედებითად განავითაროს იგი, პასუხისმგებლობით მოეკიდოს სამეცნიერო ინფორმაციის დამუშავებასა და გავრცელებას პუბლიკაციების, სწავლებისა და პრაქტიკაში დანერგვის გზით.

ბ) შედეგი

ხელოვნებათმცოდნეობაში დოქტორანტურის კურსის გავლის შედეგად მიღებული სამეცნიერო-კვლევითი უნარები, კვალიფიკაცია და კომპეტენცია კურსდამთავრებულს შესაძლებლობას მისცემს დამოუკიდებლად წარმართოს სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაო, აგრეთვე გაუძღვეს სალექციო კურსებს როგორც არჩეული სპეციალობით, ისე ბევრად უფრო ფართო ასპექტით; სახელდობრ:

- წარმართოს სასწავლო პროცესი დარგში, უმაღლეს სასწავლებელში სხვადასხვა (ბაკალავრიატი, მაგისტრატურა, დოქტორანტურა) დონეზე;
- როგორც მსოფლიო, ისე ქართული ხელოვნების განვითარების ძირითადი ტენდენციების გაცნობიერება-გააზრების საფუძველზე შექმნას მაღალკვალიფიციური გამოკვლევები;
- მრავალმხრივ ითანამშრომლოს მეცნიერებისა და კულტურის სხვადასხვა დარგის წარმომადგენლებთან ინტერდისციპლინარული კვლევებისა და სწავლების პროცესში;
- უხელმძღვანელოს ხელოვნების სხვადასხვა სფეროში განსახორციელებელ თეორიული და პრაქტიკული ხასიათის როგორც ადგილობრივი, ისე საერთაშორისო მასშტაბის პროექტებს;
- როგორც მაღალკვალიფიციური სპეციალისტი, მონაწილეობდეს როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო მასშტაბის სამეცნიერო-პრაქტიკულ პროექტებში, სიმპოზიუმებში;
- განახორციელოს ხელოვნების ნაწარმოებთა მრავალმხრივი, მაღალპროფესიული ექსპერტიზა;
- ხელმძღვანელობდეს ან მონაწილეობას იღებდეს სამუზეუმო, ტურისტული ინფრასტრუქტურის, ტურიზმის დაგეგმარების საკითხებში, მედიაში, საგამოფენო-საექსპოზიციო, ხელოვნების სფეროში, პუბლიკაციებს, პრეზენტაციების, აქციების ორგანიზებასა და განხორციელებაში;

- განახორციელოს უცხოელ პარტნიორებთან სხვადასხვა ხასიათის ფართო კონტაქტები.

ამასთანავე, დოქტორანტურაში მიღებული ცოდნა, უნარ-ჩვევები და კვალიფიკაცია მას საშუალებას მისცემს იმუშაოს ფართო პროფილით, მათ შორის - მომიჯნავე დარგებშიც.

ცოდნა და გაცნობიერება

- ხელოვნებათმცოდნეობის დარგის განვითარების ისტორიის მაღალკვალიფიციური ცოდნა და ამ ამ მიმართულებით მსოფლიო ხელოვნების სფეროში არსებული გამოცდილების, სპეციფიკური ამოცანებისა და მეთოდოლოგიის პრინციპების ფართო და ღრმა ცოდნა;
- დოქტორანტი კარგად იცნობს ხელოვნებათმცოდნეობის დარგის სპეციფიკას, მისი შეფასების კრიტერიუმების თავისებურებებს, კრიტიკულად აანალიზებს განსხვავებულ ფაქტობრივ მონაცემებს და ღრმად აცნობიერებს საკუთარ პასუხისმგებლობას ცოდნის გავრცელებისა და დარგის შემდგომი შემოქმედებითი განვითარების საქმეში სწორად შერჩეული მეთოდიკისა და ინსტრუმენტალისტური მიდგომის მეშვეობით;
- დოქტორანტი ღრმად აცნობიერებს მხატვრული შემოქმედების თავისებურებების გაცნობიერება-წარმოჩენის მნიშვნელობას წარსულისა და თანამედროვეობის შემოქმედებითი ასპექტების კომპლექსური კვლევისათვის, რაც უშუალოდ უკავშირდება ქვეყნის კულტურის კვლევას, პოპულარიზაციას და შემდგომ განვითარებას.

ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენება/პრაქტიკული უნარები

- ხელოვნებათმცოდნეობის მეთოდოლოგიის ცოდნასთან ერთად, დოქტორანტი კარგად იცნობს უმაღლეს სასწავლებელში სხვადასხვა დონეზე (ბაკალავრიატი, მაგისტრატურა, დოქტორანტურა) სასწავლო პროცესის დამოუკიდებლად წარმართვის სპეციფიკას და ფლობს შესაბამის მეთოდიკას;
- დოქტორანტს შეუძლია შექმნას მაღალკვალიფიციური გამოკვლევები მსოფლიო და ქართული ხელოვნების ძირითადი ტენდენციებისა და მიმართულებების სწორად გაანალიზების საფუძველზე;
- ხელოვნების სფეროში პუბლიკაციების მომზადების გარდა, დოქტორანტს შეუძლია უხელმძღვანელოს და მონაწილეობა მიიღოს სამუზეუმო, ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და ტურიზმის დაგეგმარების საკითხებში, მედია-პროექტების, საგამოფენო-საექსპოზიციო, აგრეთვე სხვადასხვა ხასიათის პრეზენტაციების, აქციების ორგანიზებასა და განხორციელებაში;
- დოქტორანტს გააჩნია მუზეუმის სპეციფიკისა და კოლექციების ტიპის გათვალისწინებით სხვადასხვა ხასიათის მუდმივი და დროებითი (შემეცნებითი, თემატური, სისტემური, ინტერაქტიული, გამოყენებითი და სხვა) გამოფენების კონცეფციისა და პროექტის შემუშავების, განხორციელებისა და ხელმძღვანელობის უნარი; აგრეთვე საზოგადოების ყველა სოციალური, ეთნიკური და ასაკობრივი ჯგუფისათვის სასწავლო საგანმანათლებლო პროგრამებისა და პროექტების შექმნის უნარი;
- დოქტორანტს შეუძლია განახორციელოს ხელოვნების ნაწარმოებისა და სამუზეუმო კოლექციის მრავალმხრივი და მაღალკვალიფიციური ექსპერტიზა;

კოგნიტური უნარები:

- ანალიზისა და შეფასების უნარი

ხელოვნებათმცოდნეობის სფეროსთან დაკავშირებული კონკრეტული საკითხებისა (სამეცნიერო კვლევა, საგამოფენო პროექტები, ხელოვნების ნაწარმოების ექსპერტიზა, სამუზეუმო კოლექციების მართვა) და პრობლემების გადაწყვეტა;

- იდეისადმი შემოქმედებითი მიდგომისა და აქტივობის სინთეზი კვლევის, სამხატვრო გამოფენებისა და საგანმანათლებლო პროექტების შემუშავების, პრაქტიკულად განხორციელებისა და პრეზენტაციის პროცესში;

გარემოთი მანიპულირების მეთოდოლოგიური უნარები:

- დროის სწორად ორგანიზების უნარი სასწავლო პროგრამის ათვისებისა და კონკრეტული პროექტების შემუშავების პროცესში, რამაც სამომავლოდ, უნდა უზრუნველყოს მოთხოვნის შესაბამისი პროდუქტი – დოქტორანტის შემოქმედებითი აქტივობა სწორად გათვლილი და გაწერილი ეტაპების თანახმად.

ტექნოლოგიური უნარები:

- ინტერნეტ-რესურსების გამოყენება;
- Power-point-ში მუშაობის უნარი სამეცნიერო კონფერენციების, გამოფენების, საგანმანათლებლო პროექტების და სხვადასხვა ხასიათის აქციების პრეზენტაციის პროცესში;
- აუდიო და ფოტო ტექნოლოგიების გამოყენება სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების, საგამოფენო და სხვა პროექტების შექმნისა და პრეზენტაციის პროცესში.

ლინგვისტური უნარები:

- ზეპირი, წერილობითი და ვიზუალური კომუნიკაცია მშობლიურ ენაზე;

სოციალური უნარები:

- ინტერპერსონალური ურთიერთობების დამყარებისა და ინტერდისციპლინარულ ჯგუფში მუშაობის უნარი;
- სხვადასხვა სახის სამეცნიერო, საგამოფენო და საგანმანათლებლო პროექტების შექმნის უნარი ხელოვნებათმცოდნეობის სფეროში მოღვაწე მეცნიერებისა და კულტურის სხვადასხვა დარგის წარმომადგენელთა მოთხოვნებისა და ინტერესების გათვალისწინებით, როგორც ადგილობრივი, ისე საერთაშორისო მასშტაბით.

სისტემური უნარები:

- დამოუკიდებლად მუშაობის უნარი; სიტუაციაში ადაპტაციისა და საკუთარი მიზნებისა და ამოცანების განხორციელებისათვის აუცილებელი დამატებითი სახსრების მოზიდვისათვის პროექტის შემუშავებისა და მართვის უნარი.

დასაქმების სფეროები

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორის ხარისხის მქონე სპეციალისტს შესაძლებლობა ექნება, იმუშაოს როგორც სასწავლო, ისე სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებში, სამუშაო ან სპეციალიზირებულ სკოლებში, სამუზეუმო, საგამოფენო, საარქივო, ტურისტულ ორგანიზაციებში, მედია სივრცეში, აგრეთვე ყველა იმ სფეროში, სადაც საჭიროა ხელოვნებათმცოდნის მაღალი კვალიფიკაცია. ამასთანავე როგორც ექსპერტი, იგი შეიძლება დასაქმდეს როგორც სახელმწიფო, ისე არასამთავრობო და კერძო სტრუქტურებში. მისი კომპეტენციის სპექტრი შეიძლება მოიცავდეს მხატვრული შემოქმედების სხვადასხვა სფეროს, სახელმწიფო პოლიტიკას ამ სფეროებში, მედიაპოლიტიკას კულტურასა და, კერძოდ, ხელოვნებაში, თანამედროვე საზოგადოებაში მხატვრული მემკვიდრეობის კვლევასთან და მართვასთან დაკავშირებული სტრატეგიული პრობლემების დამუშავებისას.

სადოქტორო პროგრამაზე მიღების წინაპირობები

• სადოქტორო პროგრამაზე სწავლის მსურველს უნდა ჰქონდეს აკადემიური ხარისხი ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში, სასურველია, მაგრამ არ არის სავალდებულო ხელოვნებათმცოდნეობაში (MA in Arts), ან - ხუთწლიანი საუნივერსიტეტო განათლების დიპლომი ხელოვნებათმცოდნეობაში.

- სამუშაო გამოცდილება სავალდებულო არ არის
- დოქტორანტურაში სწავლის მსურველს მოეთხოვება უცხო ენის (ინგლისური, ფრანგული, გერმანული, იტალიური, ესპანური, რუსული) ცოდნა (B 2 დონე)

სასწავლო კომპონენტი

- სწავლების თანამედროვე მეთოდები - 5 კრედიტი
- მეცნიერების მენეჯმენტი - 5 კრედიტი
- დოქტორანტის 2 კოლოქვიუმი - 10 (5-5) კრედიტი
- პროფესორის ასისტირება - 10 კრედიტი
- საუნივერსიტეტო არჩევითი საგნები - 30 კრედიტი

კვლევითი კომპონენტი

- სადოქტორო ნაშრომი 120 კრედიტი

სულ

180 კრედიტი

სამეცნიერო კვლევის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა

სტუდენტთა განკარგულებაშია ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის ინსტიტუტის დარგობრივი ბიბლიოთეკა თავისი სამკითხველო დარბაზით, კომპიუტერული ტექნიკა (კომპიუტერი, სკანერი, კომპიუტერული პროექტორი). წიგნადი ფონდი ახლო მომავალში შეიძლება შეივსოს უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორის, ვახტანგ ჯობაძის პირადი ბიბლიოთეკით, რომელიც მისი სურვილის თანახმად, უნდა გადმოეცეს ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკას.

დოქტორანტების რაოდენობა

ადამინაური და მატერიალური რესურსებიდან გამომდინარე, შესაძლებელია 10 დოქტორანტის მიღება.

პროგრამაში ჩართული პროფესორები ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის ინსტიტუტიდან:

ზაზა სხირტლაძე – ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის ინსტიტუტის სრული პროფესორი.

ნათელა ჯაბუა – ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის ინსტიტუტის ასოცირებული პროფესორი.

ირინე კოშორიძე – ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის ინსტიტუტის ასოცირებული პროფესორი.

ნინო სილაგაძე – ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის ინსტიტუტის ასოცირებული პროფესორი.